

Praktični aspekti osnivanja dioničkog društva u RH

Breški, Martin

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Organization and Informatics / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet organizacije i informatike**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:211:770793>

Rights / Prava: [Attribution 3.0 Unported](#)/[Imenovanje 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-16**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Organization and Informatics - Digital Repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE
VARAŽDIN**

Martin Breški

**PRAKTIČNI ASPEKTI OSNIVANJA
DIONIČKOG DRUŠTVA U REPUBLICI
HRVATSKOJ**

ZAVRŠNI RAD

Varaždin, 2023.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE
V A R A Ž D I N

Martin Breški

Matični broj: 0016139201

Studij: *Ekonomika poduzetništva*

PRAKTIČNI ASPEKTI OSNIVANJA DIONIČKOG DRUŠTVA U
REPUBLICI HRVATSKOJ

ZAVRŠNI RAD

Mentor/Mentorica:

Doc. dr. sc. Zvonimir Šafranko

Varaždin, rujan 2023.

Martin Breški

Izjava o izvornosti

Izjavljujem da je moj završni/diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristio drugim izvorima osim onima koji su u njemu navedeni. Za izradu rada su korištene etički prikladne i prihvatljive metode i tehnike rada.

Autor/Autorica potvrdio/potvrdila prihvaćanjem odredbi u sustavu FOI-radovi

Sažetak

Ovaj rad istražuje osnivanje dioničkih društava u Republici Hrvatskoj kroz prizmu dvaju pristupa: simultanog i sukcesivnog osnivanja. Uvodni dio daje opći pregled dioničkih društava i njihovog ustrojstva, temeljnog kapitala, statuta te regulative i zakonodavnog okvira koji ih obuhvaća.

Metodološki pristup temelji se na analizi primjera iz prakse četiriju uspješnih hrvatskih dioničkih društava: Hrvatski Telekom, Pliva, Atlantic Grupa i Podravka. Primjeri su kategorizirani prema načinu osnivanja i detaljno analizirani kako bi se istaknule specifičnosti, kontekst osnivanja, te prednosti i nedostaci oba pristupa.

Simultano osnivanje Hrvatskog Telekoma omogućilo je brz početak poslovanja i razvoj pružanja elektroničkih komunikacijskih usluga, a ujedno i izgradnju širokog polja elektroničkih komunikacijskih mreža u Republici Hrvatskoj, dok je sukcesivno osnivanje Plive, Atlantic Grupe i Podravke doprinijelo postupnom rastu i diversifikaciji poslovanja.

Zaključak ukazuje na važnost pravilnog odabira načina osnivanja, uzimajući u obzir specifičnosti tvrtke i njenih ciljeva. Oba pristupa imaju svoje prednosti i nedostatke, te je ključno razumjeti kontekst i poslovne potrebe pri donošenju odluka o osnivanju dioničkog društva. Pravilno osnivanje može biti ključno za uspješan razvoj i dugoročno poslovanje dioničke tvrtke u Republici Hrvatskoj.

Ključne riječi: dioničko društvo, ustrojstvo dioničkog društva, simultano osnivanje, sukcesivno osnivanje,

Sadržaj

Sadržaj.....	iii
1. Uvod	1
2. Općenito o dioničkom društvu.....	3
2.1. Ustrojstvo dioničkog društva	4
2.1.1. Glavna skupština	6
2.1.2. Upravni odbor	7
2.1.3. Uprava	8
2.1.4. Nadzorni odbor	9
2.2. Temeljni kapital.....	10
2.3. Statut dioničkog društva	11
2.4. Regulatorna i zakonodavna okolina.....	12
3. Načini osnivanja dioničkog društva.....	14
3.1. Simultano osnivanje dioničkog društva	15
3.1.1. Koraci i formalnosti u simultanom osnivanju.....	15
3.1.2. Prednosti i beneficije simultanog osnivanja	16
3.1.3. Uloga osnivačkog akta i uplate temeljnog kapitala	17
3.2. Sukcesivno osnivanje dioničkog društva	18
3.2.1. Fleksibilnost i prilagodljivost u uplati temeljnog kapitala.....	18
3.2.2. Planiranje i raspored uplate kapitala u sukcesivnom osnivanju	19
3.2.3. Prednosti i mogućnosti sukcesivnog osnivanja	19
4. Analiza prednosti i nedostataka simultanog i sukcesivnog osnivanja.....	21
5. Zakonski okvir za simultano i sukcesivno osnivanje dioničkog društva	24
6. Primjeri iz prakse u Republici Hrvatskoj i njihova analiza	25
7. Zaključak	28
Popis literature.....	29
Popis slika.....	31

1. Uvod

Dionička društva igraju ključnu ulogu u suvremenom poslovnom svijetu te predstavljaju važan oblik organizacije u kojem vlasništvo i upravljanje poduzećem razdvajaju odgovornost i omogućuju sudjelovanje šireg kruga investitora. Njihova fleksibilnost, transparentnost i mogućnost prikupljanja kapitala putem izdavanja dionica čine ih atraktivnim modelom poslovanja za različite vrste poduzeća, bez obzira na njihovu veličinu i industriju kojoj pripadaju.

Ovaj znanstveni rad ima za cilj detaljnije istražiti dionička društva, njihovu važnost u suvremenom poslovnom okruženju te definirati njihove osnovne karakteristike. Kroz temeljno razumijevanje njihove prirode i funkcioniranja, možemo bolje sagledati njihovu ulogu u gospodarskom razvoju, doprinos tržištu kapitala te utjecaj na ekonomsku stabilnost.

Dioničko društvo se definira kao pravni entitet koji se osniva s ciljem ostvarivanja profitnih aktivnosti i koji svoj kapital prikuplja izdavanjem dionica koje predstavljaju vlasničke udjele. Osnovne karakteristike dioničkih društava obuhvaćaju jasno razgraničenje vlasništva i upravljanja, ograničenu odgovornost dioničara, prenosivost dionica te pravni okvir koji regulira njihovo poslovanje.

Jedna od ključnih prednosti dioničkih društava je mogućnost prikupljanja kapitala putem izdavanja dionica na tržištu kapitala. To omogućuje poduzećima da ostvare svoje razvojne planove, prošire poslovanje, financiraju nove projekte ili ulože u istraživanje i razvoj. Ujedno, izdavanje dionica omogućuje i široku distribuciju vlasništva te sudjelovanje različitih investitora u rastu i uspjehu poduzeća.

Ovaj rad će analizirati strukturu i organizaciju dioničkih društava, ulogu tijela upravljanja poput skupštine dioničara, nadzornog odbora i uprave te prava i obveze dioničara. Također će se istražiti zakonodavni okvir koji regulira osnivanje i poslovanje dioničkih društava te uloga korporativnog upravljanja u osiguranju transparentnosti, odgovornosti i zaštite interesa dioničara. Nadalje, proučit ćemo ulogu dioničkih društava na tržištu kapitala i njihovu povezanost s investitorima, te istražiti različite strategije koje poduzeća primjenjuju u cilju privlačenja i zadržavanja investicijskog kapitala.

Ovaj rad također će istražiti povijest i razvoj dioničkih društava kako bismo dobili uvid u njihovu evoluciju i prilagodbu promjenama zakonodavstva i regulative. Proučit ćemo primjere uspješnih dioničkih društava i analizirati njihova iskustva kako bismo bolje razumjeli ključne čimbenike uspjeha i izazove s kojima se suočavaju.

Cilj ovog istraživanja je pružiti sveobuhvatan pregled dioničkih društava i njihovog značaja u suvremenom poslovnom svijetu. Razumijevanje njihove definicije, osnovnih karakteristika i utjecaja na gospodarski razvoj ključno je za poduzetnike, investitore, regulatorna tijela i sve dionike koji su uključeni u poslovnu sferu.

U nastavku rada, detaljno ćemo istražiti strukturu, organizaciju i pravnu regulativu dioničkih društava, proučiti njihov utjecaj na tržište kapitala te analizirati primjere prakse i strategije koje su uspješne tvrtke primijenile.

2. Općenito o dioničkom društvu

Dionička društva predstavljaju važan oblik organizacije u suvremenom gospodarstvu. Definirana kao pravna osoba koja se osniva radi obavljanja gospodarske djelatnosti, dionička društva se ističu po tome što njihov kapital podijeljen na dionice. Ovi oblici organizacije karakteriziraju ulaganje kapitala od strane dioničara te raspodjela dobiti i gubitka na temelju udjela u vlasništvu dionica.¹

U Republici Hrvatskoj, povijest i razvoj dioničkih društava seže u vrijeme Austro-Ugarske Monarhije, kada su doneseni prvi zakoni koji su regulirali ovu pravnu formu. Nakon Drugog svjetskog rata, dionička društva su bila nacionalizirana i pod upravom države. Međutim, s procesom tranzicije i privatizacije u 1990-ima, dionička društva su ponovno postala važan segment gospodarstva u Republici Hrvatskoj. Tijekom posljednjih nekoliko desetljeća, dionička društva u Republici Hrvatskoj su prolazila kroz različite faze razvoja. Otvoren je put za stvaranje privatnog poduzetništva, a mnoge državne tvrtke su preoblikovane u dionička društva. Postupno su se uspostavili regulatorni okviri i zakoni koji reguliraju osnivanje, rad i nadzor dioničkih društava.²

Važnost dioničkih društava za gospodarstvo je evidentna. Prvo, ona potiču investicije jer pružaju mogućnost investitorima da ulože kapital u poduzeća koja imaju potencijal za rast i razvoj. Osim toga, dionička društva omogućuju diversifikaciju rizika putem ulaganja u različite dionice i time smanjujući rizik za investitore. Povećanje likvidnosti na tržištu kapitala je još jedna važna karakteristika dioničkih društava, budući da omogućuju brzu kupnju i prodaju dionica. Osim toga, dionička društva pružaju okvir za uspostavu korporativnog upravljanja i nadzora.³ Kroz strukturu tijela kao što su skupština dioničara, uprava i nadzorni odbor, osigurava se transparentnost, odgovornost i zaštita interesa dioničara. Pravilno korporativno upravljanje doprinosi stabilnosti poslovanja, povjerenju investitora i smanjenju korupcije.

Dionička društva pružaju mehanizam za prikupljanje značajnih iznosa kapitala od velikog broja investitora. Taj se kapital može koristiti u različite svrhe, poput širenja poslovanja, ulaganja u istraživanje i razvoj, stjecanja nove imovine i ulaska na nova tržišta. Ova infuzija kapitala potiče gospodarski rast i inovacije. Kako funkcioniraju po principu velikog broja ulagača smanjuje se rizik za sve subjekte. Dopuštajući većem broju investitora da udruže svoje resurse i investiraju u poduzeće, dionička društva raspoređuju rizik među većom skupinom

¹ CFI Team (2020). Joint-Stock Company – Overview

² E – građani gov.hr, bez dat. Osnivanje društva

³ Ceronja, P.; Petrović, S. (2010.) Osnove prava društava

ljudi. Time se potiče poduzetništvo i ulaganja smanjenjem financijskog tereta za svakog pojedinca ili subjekt. Dionička društva često djeluju na globalnoj razini, natječući se na međunarodnim tržištima. Njihova veličina i resursi omogućuju im uspostavljanje prisutnosti u više zemalja, potičući međunarodnu trgovinu i gospodarsku integraciju. Također nude određenu dozu profita koja se očituje kroz potencijalne dividende koje društvo isplaćuje. Kako poduzeća rastu i ostvaruju profit, dioničari mogu primati dividende i iskusiti porast vrijednosti kapitala, što dovodi do akumulacije bogatstva. Dionička društva pojedincima i institucionalnim ulagačima omogućavaju sudjelovanje u uspjehu poduzeća bez izravnog uključivanja u njihovo upravljanje. To potiče štednju i ulaganja nudeći prilike za potencijalnu financijsku dobit.⁴

Naposlijetku, dionička društva imaju ključnu ulogu u stvaranju radnih mjesta i poticanju ekonomskog razvoja. Kroz širenje poslovanja i investiranje u nove projekte, dionička društva stvaraju nove radne pozicije, smanjuju nezaposlenost i potiču gospodarski rast na lokalnoj i nacionalnoj razini.⁵ Uzimajući u obzir sve ove čimbenike, dionička društva imaju značajan utjecaj na gospodarstvo Republike Hrvatske, potičući investicije, stvarajući radna mjesta i pridonoseći ekonomskom razvoju.

2.1. Ustrojstvo dioničkog društva

Dioničko društvo se ustrojava putem nekoliko ključnih tijela koji oblikuju njegovo upravljanje i funkcioniranje. Osnivači dioničkog društva imaju značajan utjecaj na definiranje ustrojstva, a njegova struktura je regulirana zakonima i statutom društva. Prema zakonskim okvirima, mogu se definirati dva sustava korporativnog upravljanja, a to su monistički sustav upravljanja (single board system, one-tier system) i dualistički sustav upravljanja (dual board system, two-tier system).⁶ Reguliranjem društva na supranacionalnom nivou omogućeno je svim državama članicama da u slučaju osnivanja europskog dioničkog društva na području određene države odluče da li će i koji oblik ustroja društva primijeniti.⁷ Time se daje mogućnost primjene oba modela i stvara se ravnopravnost među članicama u organiziranju organa društava koja djeluju na teritoriju EU.

Dualistički model dioničkog društva predstavljaju tri tijela, a to su glavna skupština, uprava i nadzorni odbor. „Glavna skupština je organ društva u kojem dioničari ostvaruju svoja prava i gdje se oblikuje i izražava volja svih dioničara. Budući da predstavlja volju svih

⁴ EDUCBA (2023). Advantages and Disadvantages of a Joint Stock Company

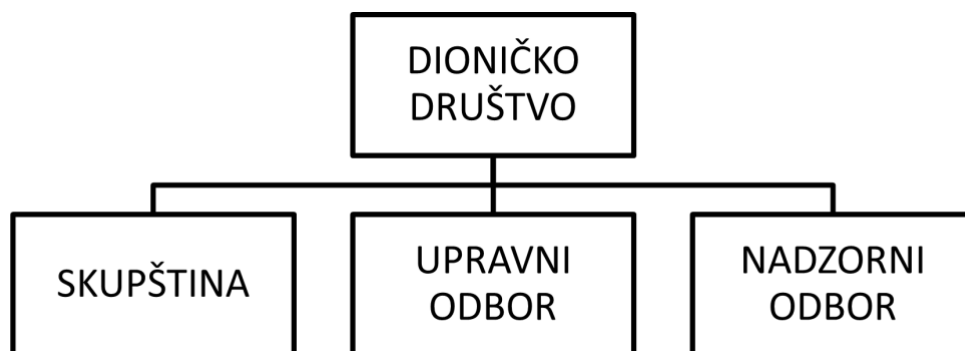
⁵ CFI Team (2020). Joint-Stock Company – Overview

⁶ Horak, H., Dumančić, K., Modeli korporativnog upravljanja s posebnim osvrtom na rješenja u Italiji i Francuskoj, Pravo i porezi, 1/2011., str.7.-8.

⁷ Horak H. i sur. (2016). Uvod u trgovačko pravo, str 230

dioničara, glavna skupština ima značenje glavnog – vrhovnog organa društva, ali time nije određen njezin položaj nadređenosti upravi i nadzornom odboru.“⁸ Uprava je odgovorna za svakodnevno poslovanje društva, dok je nadzorni odbor usmjeren na nadzor nad radom uprave, donošenje strateških odluka i zastupanje interesa dioničara. Ovo odvajanje ima za cilj spriječiti pretjeranu koncentraciju moći u rukama izvršnog menadžmenta i osigurati da su radnje društva usklađene s interesima dioničara i zainteresiranih strana. Spomenuti model prevladava u zemljama kontinentalne Europe, a stavlja veći naglasak na razdvajanje funkcija upravljanja i nadzora kako bi se ublažili sukobi interesa i osigurao sustav provjere i ravnoteže.

U nastavku rada prikazan je shematski prikaz ustrojstva dioničkog društva prema dualističkom modelu.

Slika 1 - ustrojstvo dioničkog društva (Izvor: izrada autora prema ZTD)

Drugi oblik ustrojstva dioničkog društva može biti monistički model. Posebnost spomenutog načina ustroja je činjenica da u istom organu – upravni odbor, nalaze i osobe koje vode i one koji nadziru poslovanje društva. Kao drugi najvažniji organ i ovdje se pojavljuje skupština u kojoj su zastupljeni dioničari društva. Monistički sustav ustroja naizgled je jednostavniji od dualističkog. Nositelji funkcije upravljanja i nadzora zajedno su u upravnom odboru, kao jedinstvenom organu.⁹ Sustav jednog odbora češći je u anglo-američkim zemljama poput Sjedinjenih Država i Ujedinjenog Kraljevstva, gdje su uloge predsjednika i glavnog izvršnog direktora često odvojene, a postoji snažan naglasak na ulozi neovisnih direktora koji osiguravaju nadzor.

⁸ Horak H. i sur. (2016). Uvod u trgovačko pravo, str 245

⁹ *Ibid.* str 242

Osim ovih glavnih tijela, dionička društva mogu imati i druge tijela ili odbore, ovisno o specifičnostima društva i zakonskim zahtjevima. Primjeri takvih tijela su odbor za nagrade, odbor za reviziju ili odbor za strateško planiranje.¹⁰ Važno je naglasiti da međusobni odnosi i komunikacija između tijela dioničkog društva igraju ključnu ulogu u njegovom uspješnom vođenju. Skupština dioničara postavlja smjernice i ciljeve, a uprava je odgovorna za njihovu provedbu. Redovita komunikacija, razmjena informacija i suradnja među tijelima su ključni za usklađeno djelovanje, donošenje informiranih odluka i postizanje ciljeva društva.¹¹

Oba sustava imaju svoje prednosti i nedostatke, a na izbor između njih mogu utjecati kulturološki, pravni i povijesni čimbenici unutar okvira korporativnog upravljanja zemlje. Društva također mogu usvojiti hibridne modele koji uključuju elemente obaju sustava kako bi najbolje odgovarale njihovim specifičnim okolnostima i regulatornim zahtjevima.

2.1.1. Glavna skupština

Skupština dioničkog društva predstavlja najviše tijelo društva koje donosi ključne odluke o poslovanju i upravljanju. To je organ na kojem se okupljaju dioničari društva kako bi zajedno raspravljali, donosili odluke i sudjelovali u vođenju poslovnih aktivnosti. Skupština ima važnu ulogu u zaštiti interesa dioničara, osiguravanju transparentnosti i odgovornosti te postavljanju smjernica za poslovanje društva.¹²

Na skupštini, dioničari imaju pravo sudjelovati i iznositi svoje stavove, te glasovati o važnim pitanjima društva. Među najvažnijim pitanjima koja se donose na skupštini su usvajanje godišnjih financijskih izvještaja, odobravanje dividende, imenovanje i razrješenje članova uprave i nadzornog odbora, donošenje statutarnih promjena, odobravanje poslovnih planova, te donošenje drugih ključnih strategijskih odluka.¹³

U Republici Hrvatskoj, skupština dioničkog društva ima obvezu sazivanja najmanje jednom godišnje, a može se sazvati i izvanredno, ukoliko to zahtijevaju posebne okolnosti ili interesi dioničara. Sazivanje skupštine obično se provodi putem pisane ili elektroničke pozive koji sadrže dnevni red i informacije o mjestu i vremenu održavanja.¹⁴ Glavnu skupštinu saziva uprava odnosno izvršni direktori običnom većinom glasova članova uprave koji su upisani u sudski registar. Osim uprave, glavnu skupštinu može sazvati nadzorni, odnosno upravni odbor

¹⁰ E – građani gov.hr, bez dat. Osnivanje društva

¹¹ *Ibid.*

¹² Mešić Batinović, I. (2020). Osnivanje dioničkog društva

¹³ *Ibid.*

¹⁴ E – građani gov.hr, bez dat. Osnivanje društva

koji je mora sazvati ako to zahtijevaju interesi društva, ostale osobe koje su zakonom ili statutom ovlaštene sazvati skupštinu i likvidatori društva.¹⁵ Zakonski nije definiran najmanji broj glasova odnosno dioničara koji moraju biti prisutni ili zastupljeni na glavnoj skupštini kao uvjet donošenja odluka (kvorum). U praksi društva statutom definiraju kvorum odnosno potrebnu zastupljenost dioničara. To ukazuje da svi nazočni, neovisno o broju glasova kojima raspolažu, čine kvorum te se može smatrati da su donesene odluke pravovaljane.¹⁶

U skladu s pravnim propisima i statutom društva, dioničari imaju pravo glasa koji se temelji na broju dionica koje posjeduju. Ovo osigurava da veći dioničari imaju veći utjecaj u donošenju odluka, što je u skladu s njihovim financijskim interesima.

Skupština dioničkog društva također je mjesto na kojem se osigurava transparentnost i odgovornost uprave prema dioničarima. Uprava mora redovito izvještavati skupštinu o poslovanju društva, financijskim rezultatima, planovima i strategijama. Dioničari imaju pravo postavljati pitanja, izražavati svoje zabrinutosti i tražiti objašnjenja od uprave kako bi bili informirani o stanju i perspektivi društva.¹⁷

2.1.2. Upravni odbor

Upravni odbor dioničkog društva je ključni organ upravljanja koji je prisutan u monističkom ustroju dioničkog društva. Ima značajnu ulogu u donošenju strateških odluka, vođenju poslovnih aktivnosti i nadzoru rada uprave. Upravni odbor osigurava da dioničko društvo djeluje u skladu s ciljevima, propisima te u interesu dioničara i drugih dionika.¹⁸

Upravni odbor sastoji se od najmanje tri člana, a statutom se može odrediti da upravni odbor ima više članova. Kad je zakonom određeno da u nadzornom odboru mora biti predstavnik radnika, to vrijedi i za predstavnika radnika u upravnom odboru. Za određenje broja članova upravnog odbora na odgovarajući se način primjenjuje odredbe o broju članova nadzornog odbora. Jednako tako, na izbor i imenovanje članova upravnog odbora na odgovarajući se način primjenjuju odredbe o izboru članova nadzornog odbora.¹⁹

Članovi upravnog odbora imenuju se od strane skupštine dioničkog društva, a njihov mandat određuje se statutom društva, ali najviše na šest godina i mogu biti ponovno birani, odnosno imenovani. Članovi upravnog odbora mogu biti interni članovi, uključujući

¹⁵ Čl. 263. st. 4. ZTD.

¹⁶ Horak H. i sur. (2016). Uvod u trgovačko pravo, str 247

¹⁷ E – građani gov.hr, bez dat. Osnivanje društva

¹⁸ CFI Team (2020). Joint-Stock Company – Overview

¹⁹ Horak H. i sur. (2016). Uvod u trgovačko pravo, str 247

predstavnik uprave ili osnivače, te eksterni članovi koji imaju stručnost i iskustvo relevantno za poslovanje društva.

Upravni odbor vodi društvo, ima zadatak postavljanja osnove za obavljanje premeta poslovanja, zastupa društvo prema izvršnim direktorima te nadzire vođenje poslova društva. Također, dužan je sazvati glavnu skupštinu kada je to potrebno radi dobrobiti društva, a o tome donosi odluku običnom većinom glasova. Nadalje, igra ključnu ulogu u osiguravanju transparentnosti i odgovornosti društva. Redovito izvješćuje skupštinu o svojim aktivnostima, financijskim rezultatima i odlukama donesenim tijekom mandata. Također, pruža informacije i odgovore dioničarima, te ih informira o stanju i perspektivama društva.²⁰

2.1.3. Uprava

Organ društva koji je u dualističkom modelu zadužen za obavljanje funkcije vođenja društva naziva se uprava. Uprava se sastoji od jedne osobe ili više osoba (direktori). Broj članova uprave određuje se statutom, a ako ih ima više od jedne osobe, imenuje se predsjednik. Članom uprave može biti svaka fizička osoba koja je potpuno poslovno sposobna.²¹ Članove uprave imenuje nadzorni odbor na razdoblje od pet godina s time da ih se može ponovno imenovati. Njihov mandat počinje odmah po donošenju odluke o imenovanju, no naravno član uprave ponajprije mora prihvatiti ulogu. Članstvo u upravi prestaje istekom mandata, ostavkom ili opozivom. Opoziv može pokrenuti nadzorni odbor, no moraju postojati opravdani razlozi, primjerice, gruba povreda dužnosti, nesposobnost za uredno obavljanje poslova društva.²²

Zadatak uprave je da vodi društvo u zacrtanom pravcu slijedeći poslovnu politiku. Ovlaštena je da zastupa društvo te da poduzima sve pravne radnje prema trećim tijelima u pravnim poslovima, pred sudom i tijelima vlasti. U djelokrug uprave ulazi i pripremanje odluka i općih akata koje donosi skupština te realizacija donesenih odluka. Uprava je odgovorna za formuliranje dugoročnih strateških planova i ciljeva tvrtke. To uključuje prepoznavanje prilika za rast, ulazak na nova tržišta, razvoj novih proizvoda ili usluga i prilagodbu promjenjivom poslovnom okruženju. Ujedno je odgovorna za održavanje financijskog zdravlja društva. To uključuje izradu proračuna, financijsko planiranje, upravljanje novčanim tokovima, optimizaciju strukture kapitala i osiguravanje usklađenosti s financijskim propisima. U djelokrug odgovornosti pripada i obveze da članovi uprave postupaju u skladu s općim standardom

²⁰ CFI Team (2020). Joint-Stock Company – Overview

²¹ Horak H. i sur. (2016). Uvod u trgovačko pravo, str 236

²² Čl. 244. ZTD.

dužne pozornosti urednoga i savjesnoga gospodarstvenika te da čuvaju poslovnu tajnu društva. Za povrede određenih obveza postupanja, članovi uprave odgovaraju društvu kao solidarni dužnici za naknadu štete.²³

U konačnici, uprava dioničkog društva ima ključnu ulogu u usmjeravanju strateškog smjera, osiguravanju učinkovitog poslovanja, upravljanju rizicima, poticanju inovacija i održavanju pozitivnih odnosa s dioničarima. Vješta i sposobna uprava može značajno doprinijeti rastu, održivosti i ukupnom uspjehu društva.

2.1.4. Nadzorni odbor

U dualističkom modelu dioničkog društva jedan od primarnih tijela je nadzorni odbor. Uz upravu i glavnu skupštinu obavezan je organ prema zakonskim načelima. Primarna svrha nadzornog odbora je pružanje nadzora i strateških smjernica upravi društva i osiguravanje da su aktivnosti društva usklađene s interesima dioničara i dionika. Ovaj nadzor uključuje praćenje financijske uspješnosti tvrtke, strateških odluka, praksi upravljanja rizicima i usklađenosti sa zakonima i propisima. Njegova neovisnost i stručnost ključni su kako bi se osigurala transparentnost, odgovornost i usklađenost s propisima u radu dioničkog društva.²⁴

Sastav nadzornog odbora mora izražavati dvije njegove temeljne funkcije:

1. kao organa nadzora za koji su prvenstveno zainteresirani većinski dioničari i
2. kao stručnog organa koji je sposoban djelotvorno nadzirati i utjecati na uspješno poslovanje, rast društva i povećanje dobiti.²⁵

Članovi nadzornog odbora imenuju se na skupštini dioničkog društva, a njihov broj, mandat i način imenovanja reguliraju se zakonom i statutom društva. Nadzorni odbor obično se sastoji od neovisnih stručnjaka iz različitih područja, kako bi se osigurala raznolikost mišljenja i perspektiva.²⁶ Broj članova nadzornog odbora mora biti neparan, i to najmanje tri člana, dok će najviši broj članova nadzornog odbora ovisiti o veličini temeljnog kapitala. Time se nastoji ograničiti utjecaj skupštine i postići, s obzirom na veličinu društva, razumno djelovanje u obavljanju zadaća koje taj organ ima.²⁷ Jedan od članova nadzornog odbora mora

²³ Čl. 252. st. 2. ZTD.

²⁴ Ceronja, P.; Petrović, S. (2010.) Osnove prava društava

²⁵ Horak H. i sur. (2016). Uvod u trgovačko pravo, str 239

²⁶ Ceronja, P.; Petrović, S. (2010.) Osnove prava društava

²⁷ Barbić J. i sur (2006). Nadzorni odbori, vodič kroz sustav korporativnog upravljanja, str. 63

biti predstavnik radnika, a tog člana imenuje radničko vijeće, a ima isti pravni položaj kao i drugi imenovani članovi.

Odbor redovito prati financijske izvještaje i poslovne rezultate, te donosi odluke o ključnim poslovnim pitanjima, kao što su strategija razvoja, investicije, kupovina i prodaja imovine, te promjene u upravljanju. Nadzorni odbor također ima značajnu ulogu u zaštiti interesa dioničara²⁸. Zakonom se određuju primjeri obavljanja funkcije nadzora kao što su provjera poslovnih knjiga, dokumentacije društva, blagajne i dr. Ujedno provjerava stanje zaliha, a posebice traži izvještaje i objašnjenje o vezama i odnosima s drugim poduzećima.²⁹ Provedi neovisne revizije poslovanja i financijskih izvještaja kako bi osigurao transparentnost i točnost informacija koje se pružaju dioničarima. Također, odbor štiti interese manjinskih dioničara i osigurava da uprava djeluje u najboljem interesu svih dioničara.

2.2. Temeljni kapital

Temeljni kapital dioničkog društva predstavlja osnovni financijski resurs koji društvo posjeduje za ostvarivanje svojih poslovnih aktivnosti. To je ukupna vrijednost kapitala koju dioničko društvo stječe putem prodaje dionica svojim dioničarima.³⁰ Temeljni kapital i dionice, osim onih bez nominalnog iznosa, moraju glasiti na nominalne iznose izražene u eurima.³¹ U Republici Hrvatskoj, zakonodavstvo propisuje minimalni iznos temeljnog kapitala koji je potreban za osnivanje određenih vrsta dioničkih društava. Najniži iznos temeljnog kapitala prema Zakonu u trgovačkim društvima iznosi 25.000,00 eura, a nominalni iznos dionice ne može biti manji od 1,00 eura.³²

Temeljni kapital je važan jer predstavlja osiguranje vjerovnicima dioničkog društva te osigurava financijsku stabilnost i pokrivenost obveza društva. Društvo sa značajnim dioničkim kapitalom i snažnom financijskom pozicijom često je privlačnija potencijalnim investitorima. Ulagači će vjerojatnije biti zainteresirani za društva koja imaju solidnu kapitalnu strukturu i potencijal za rast i profitabilnost.

Dionička društva mogu povećavati ili smanjivati svoj temeljni kapital putem postupaka kao što su dokapitalizacija, emisija novih dionica ili povlačenje dionica. Odluke o promjenama

²⁸ Ceronja, P.; Petrović, S. (2010.) Osnove prava društava

²⁹ Horak H. i sur. (2016). Uvod u trgovačko pravo, str 240

³⁰ Hrvatska gospodarska komora, (2020). Kako započeti poduzetničku djelatnost

³¹ Čl. 161. ZTD.

³² Čl. 162. ZTD.

temelnog kapitala donose se u skladu sa zakonskim odredbama i statutom društva te podliježu odobrenju nadležnih tijela. Temeljni kapital ima ključnu ulogu u financijskom ustrojstvu dioničkog društva, pružajući temelj za njegove poslovne aktivnosti, rast i razvoj.³³ Povećanje temeljnog kapitala obavlja se uplatama uloga za nove poslove udjele ili uplatama povećanih uloga za postojeće poslovne udjele tzv. efektivno povećanje temeljnog kapitala. Drugi način povećanja je unošenje rezervi i dobiti društva u temeljni kapital koje se naziva nominalno povećanje temeljnog kapitala.³⁴ Suprotan postupak jest smanjenje temeljnog kapitala koje se provodi u prilikama kad društvo ima previše kapitala pa ga želi smanjiti, kada je društvo pretrpjelo gubitak koji u nekome razumnom roku ne bi moglo nadoknaditi, pa umjesto da posluje s nominalnim temeljnim kapitalom koji je objektivno smanjen, društvo odlučuje smanjiti temeljni kapital na stvarnu vrijednost imovine društva.³⁵ Smanjenje se provodi kroz:

1. vraćanje uloga članovima
2. sniženjem nominalnih iznosa poslovnih udjela članova
3. potpunim ili djelomičnim oslobađanjem članova društva od obveze da u cjelini plate uloge³⁶

Može se konstatirati kako predstavlja kamen temeljac financijske strukture dioničkog društva. Predstavlja ulaganje dioničara i služi kao ključni izvor financiranja za rast, inovacije i operativne aktivnosti. Dobro upravljana baza dioničkog kapitala doprinosi financijskoj snazi, fleksibilnosti i sposobnosti tvrtke da privuče ulagače i iskoristi prilike.

2.3. Statut dioničkog društva

Statut dioničkog društva predstavlja ključni pravni dokument koji regulira organizaciju, funkcioniranje i upravljanje dioničkim društvom. On je unutarnji pravilnik koji definira prava i obveze dioničara, uprave, nadzornog odbora i ostalih tijela društva, kao i postupke donošenja odluka, upravljanje imovinom, raspodjelu dobiti i slične važne aspekte poslovanja.³⁷

U Republici Hrvatskoj, statut dioničkog društva propisan je Zakonom o trgovačkim društvima i drugim relevantnim propisima. Ovaj dokument se izrađuje pri osnivanju društva, ali

³³ CFI Team (2020). Joint-Stock Company – Overview

³⁴ Čl. 457. st. 2. ZTD.

³⁵ Horak H. i sur. (2016). Uvod u trgovačko pravo, str 282

³⁶ Barbić J. i sur (2006). Nadzorni odbori, vodič kroz sustav korporativnog upravljanja, str. 510

³⁷ Hrvatska gospodarska komora, (2020). Kako započeti poduzetničku djelatnost

može se mijenjati tijekom trajanja društva sukladno zakonskim postupcima i uvjetima utvrđenim statutom.

Statut dioničkog društva obuhvaća različite elemente koji su bitni za pravilno funkcioniranje društva. Prvo, on jasno navodi službeni naziv dioničkog društva i mjesto sjedišta, što je važno za identifikaciju društva u pravnim i poslovnim dokumentima. Također, statut sadrži osnovne podatke o društvu, uključujući informacije o temeljnom kapitalu, vrsti i broju dionica te podatke o osnivačima i dioničarima društva.

Važan dio statuta odnosi se na organizaciju i upravljanje dioničkim društvom. Ovaj dio detaljno definira strukturu upravljanja, uključujući imenovanje tijela društva poput uprave, nadzornog odbora i skupštine dioničara te njihove nadležnosti, trajanje mandata i način izbora. Osim toga, statut regulira prava i obveze dioničara, uključujući pravo na informiranje, sudjelovanje u odlučivanju, isplatu dividendi, prijenos dionica i zaštitu od diskriminacije.³⁸

Financijski aspekti poslovanja također su obuhvaćeni statutom dioničkog društva. Ovaj dokument propisuje način uplate temeljnog kapitala, utvrđivanje cijene dionica, raspodjelu dobiti, pokrivanje gubitaka i slično. Osim toga, statut precizira postupke donošenja odluka, uključujući održavanje skupštine dioničara, pravila glasovanja, potrebnu većinu za donošenje odluka te način sazivanja i vođenja skupštine.

Analiza statuta dioničkog društva pruža dublje razumijevanje pravnih i organizacijskih aspekata poslovanja društva te njegovu usklađenost s relevantnim zakonima i propisima. Također, statut osigurava transparentnost, jasnoću i pravičnost u odnosima među dioničarima i tijelima društva. Pravilno izrađen i primijenjen statut ključan je za uspješno vođenje dioničkog društva i ostvarivanje njegovih ciljeva.³⁹

2.4. Regulatorna i zakonodavna okvira

Regulatorna i zakonodavna okvira dioničkih društava igraju ključnu ulogu u osiguravanju transparentnosti, pravičnosti i odgovornosti u poslovanju. Republika Hrvatska ima dobro razvijen pravni sustav koji regulira osnivanje, upravljanje i djelovanje dioničkih društava, pružajući sigurnost i zaštitu za sve sudionike tržišta kapitala.⁴⁰

³⁸ Zakon o trgovačkim društvima

³⁹ Hrvatska gospodarska komora, (2020). Kako započeti poduzetničku djelatnost

⁴⁰ *Ibid.*

U Republici Hrvatskoj, osnivanje i poslovanje dioničkih društava regulirano je Zakonom o trgovačkim društvima, koji propisuje pravila i postupke za osnivanje, upravljanje, nadzor i prestanak dioničkih društava. Ovaj zakonodavni okvir utvrđuje minimalne zahtjeve za osnivanje dioničkog društva, uključujući visinu temeljnog kapitala, postupke registracije, pravila o upravi i nadzoru te obveze dioničara.

Pored Zakona o trgovačkim društvima, regulativa dioničkih društava u Republici Hrvatskoj obuhvaća i druge relevantne zakone i propise. Primjerice, Zakon o tržištu kapitala regulira pitanja vezana uz javno trgovanje dionicama i obveze društava koja su javno kotirana na burzi. Također, Zakon o korporativnom upravljanju osigurava pravila koja promiču transparentnost, odgovornost i zaštitu interesa dioničara u dioničkim društvima.

Regulatorno tijelo koje nadzire i provodi regulativu dioničkih društava u Republici Hrvatskoj je Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (HANFA). HANFA je odgovorna za pružanje podrške, nadzor i provedbu propisa koji se odnose na trgovanje dionicama, transparentnost financijskih izvještaja, objavljivanje informacija i druge aspekte poslovanja dioničkih društava.⁴¹

Regulativa i zakonodavni okvir dioničkih društava ima za cilj osigurati integritet, stabilnost i povjerenje na tržištu kapitala te zaštititi interese dioničara, investitora i drugih dionika. Pravilna primjena regulative i zakonodavnog okvira ključna je za održavanje pravičnosti, transparentnosti i učinkovitosti poslovanja dioničkih društava.

⁴¹ Hrvatska gospodarska komora, (2020). Kako započeti poduzetničku djelatnost

3. Načini osnivanja dioničkog društva

Osnivanje dioničkih društava je složen proces koji zahtijeva pažljivo planiranje i provedbu. Postoje različiti načini na koje se dionička društva mogu osnovati, a ovi načini mogu varirati ovisno o zakonodavstvu svake pojedine zemlje.⁴² U Republici Hrvatskoj, kao i u mnogim drugim zemljama, postoje dva načina osnivanja dioničkih društava, a to su simultano osnivanje i sukcesivno osnivanje.

Simultano osnivanje dioničkog društva podrazumijeva da se svi osnivači udružuju kako bi zajednički izvršili uplatu temeljnog kapitala i formalno osnovali društvo. Ovaj pristup zahtijeva visoku razinu koordinacije i dogovora među osnivačima, budući da su svi prisutni i sudjeluju u istom trenutku kako bi se osnivanje moglo izvršiti. Simultano osnivanje obično zahtijeva brzu reakciju i organizaciju kako bi se osiguralo uspješno osnivanje društva.⁴³

Sukcesivno osnivanje dioničkog društva, s druge strane, odnosi se na postupak u kojem se temeljni kapital uplaćuje u više faza, odnosno sukcesivno tijekom vremena. Ovaj pristup pruža osnivačima mogućnost postupnog uplaćivanja kapitala prema unaprijed dogovorenom rasporedu. Sukcesivno osnivanje može biti pogodno za osnivače koji žele prilagoditi uplatu kapitala svojim financijskim mogućnostima ili planiraju dugoročno financiranje projekta. Ovaj pristup također pruža fleksibilnost u upravljanju financijskim resursima društva.⁴⁴

Osim toga, dionička društva se mogu osnovati i putem spajanja ili pripajanja već postojećih društava. Ovaj način osnivanja uključuje udruživanje resursa i aktivnosti dvaju ili više društava kako bi se stvorilo novo dioničko društvo. Spajanje ili pripajanje obično se koristi za jačanje konkurentnosti, poboljšanje poslovnih rezultata ili diversifikaciju poslovnih aktivnosti. Ovaj pristup može biti kompleksan jer zahtijeva detaljnu analizu i pregovore između društava koja se spajaju ili pripajaju.⁴⁵

Ukratko, glavna razlika između simultanog sukcesivnog osnivanja dioničkog društva leži u vremenu i pristupu osnivanja društva. Simultano osnivanje podrazumijeva stvaranje poduzeća sa svim njegovim komponentama odjednom, dok sukcesivno osnivanje podrazumijeva formiranje poduzeća u fazama, uz mogućnost postupnog rasta i razvoja tijekom vremena. Izbor između ovih pristupa ovisi o čimbenicima kao što su početni resursi društva, strategija rasta i preferencije njezinih osnivača i dioničara.

⁴² Charkham, J., Simpson, A., (1999). *The Development of the Joint Stock Company*

⁴³ Schmitthoff, M., (1939). *The Origin of the Joint-Stock Company*.

⁴⁴ Charkham, J., Simpson, A., (1999). *The Development of the Joint Stock Company*

⁴⁵ *Ibid.*

Slika 2 - načini osnivanja dioničkog društva (Izvor: izrada autora prema Schmitthoff, M)

3.1. Simultano osnivanje dioničkog društva

Simultano osnivanje dioničkog društva odnosi se na postupak osnivanja u kojem se svi osnivači udružuju kako bi zajednički izvršili uplatu temeljnog kapitala i formalno osnovali društvo. Ovaj pristup zahtijeva da svi osnivači budu prisutni i sudjeluju u istom trenutku kako bi se osnivanje moglo izvršiti. Tipično, tijekom simultanog osnivanja, osnivači potpisuju osnivački akt kojim se formalizira osnivanje društva, daju izjavu o uplati temeljnog kapitala i obavljaju ostale formalnosti koje su potrebne za osnivanje dioničkog društva.⁴⁶

3.1.1. Koraci i formalnosti u simultanom osnivanju

Simultano osnivanje dioničkog društva uključuje precizno planiranje i koordinaciju osnivača kako bi svi sudjelovali u postupku osnivanja u isto vrijeme. Osnivači trebaju izvršiti uplatu temeljnog kapitala u skladu s unaprijed dogovorenim uvjetima, a potom formalizirati osnivanje putem potpisa na osnivačkom aktu. Ovaj pristup zahtijeva pažljivo planiranje i organizaciju kako bi se osigurala glatka provedba osnivanja.

Prvi korak kod simultanog oblika osnivanja dioničkog društva jest usvajanje statuta od strane svih osnivača. Svi osnivači trebaju svojom izjavom preuzeti dionice, a spomenute radnje obavljaju se na zapisnik kod javnog bilježnika. Kada se početni koraci poduzmu, riječ je predružvu dioničkog društva. Nastavak osnivanja društva podrazumijeva imenovanje nadzornog odbora odnosno upravnog odbora sukladno statutu te revizora za preostali dio poslovne godine. Potom nadzorni odnosno upravni odbor imenuje člana uprave odnosno

⁴⁶ Schmitthoff, M., (1939). The Origin of the Joint-Stock Company.

izvršne direktore. Sljedeći korak uključuje uplatu dionica. One se uplaćuju u obliku novca, ulaganjem stvari ili prava. Ukoliko se uplaćuje u novcu, prije upisa u sudski registar, potrebno je uplatiti barem četvrtinu najnižeg iznosa za koje se izdaje dionica.⁴⁷ Ukoliko je riječ o uplati putem vlasništva ili prava, onda vrijedi pravilo da takvi uložitelji moraju u cijelosti biti uplaćeni prije upisa u sudski registar. Nakon uplate temeljnog kapitala, osnivači su dužni napraviti pisano izvješće o osnivanju, a posljednja faza uključuje prijavu i upis u sudski registar. Prijavu za upis u sudski registar podnose svi članovi uprave i nadzornog odbora odnosno svi izvršni direktori i članovi upravnog odbora.⁴⁸ Trgovački sud dužan je ispitati pravovaljanost svih provedenih koraka prilikom simultanog osnivanja te ukoliko su sve priložene isprave zakonski usklađene i uredne, sud će upisati društvo u sudski registar i time je postupak osnivanja završen, a društvo kao takvo osnovano.

3.1.2. Prednosti i beneficije simultanog osnivanja

Simultano osnivanje dioničkog društva donosi brojne prednosti. Prvo, omogućuje brz i učinkovit postupak osnivanja, što osnivačima daje priliku da odmah preuzmu upravljačke uloge u društvu. Ovaj trenutačni angažman omogućuje osnivačima da aktivno sudjeluju u razvoju tvrtke od samog početka, što može biti ključno za njeno uspješno funkcioniranje.⁴⁹ Osim toga, simultano osnivanje može biti prikladno za osnivače koji imaju dovoljno financijskih sredstava i spremni su ih odmah uložiti kako bi započeli s poslovanjem.

Uz odjednom dovršene sve pravne, organizacijske i financijske aspekte, društvo može započeti s radom odmah nakon osnivanja. To znači da može iskoristiti tržišne prilike bez odgađanja. Simultano osnivanje osigurava da društvo počinje s dobro definiranom organizacijskom strukturom, uključujući upravni odbor (ili upravu i nadzorni odbor), upravljački tim i sve potrebne odbore.⁵⁰ Ova jasnoća pomaže u donošenju odluka i operativnom upravljanju.

Prednost se može očitati i u sveobuhvatnim podzakonskim aktima: podzakonski akti društva koji uređuju interno poslovanje, uspostavljeni su od samog početka. To smanjuje dvosmislenost i potencijalne sukobe među dioničarima i upravnim tijelima. Nadalje, organiziran

⁴⁷ Horak H. i sur. (2016). Uvod u trgovačko pravo, str 230

⁴⁸ Čl. 182. st. 2. t. 4. ZTD.

⁴⁹ Schmitthoff, M., (1939). The Origin of the Joint-Stock Company.

⁵⁰ Charkham, J., Simpson, A., (1999). *The Development of the Joint Stock Company*

i brz proces osnivanja može pobuditi povjerenje investitora. Dioničari i potencijalni investitori vide da društvo od samog početka ima jasnu viziju i čvrste temelje.⁵¹

Jedan od benefita jest što se društvo na brži način osnuje te time stvara brz ulazak na tržište. Budući da društvo može započeti s radom odmah, može ući na tržište brže nego da je osnovana u uzastopnim fazama. To može biti osobito korisno u industrijama s dinamikom koja se brzo mijenja, a i danas u turbulentnim i izazovnim uvjetima svjetskog gospodarstva. Važno je spomenuti i nešto manju administraciju za razliku od sukcesivnog oblika osnivanja. Rješavanjem svih pravnih i administrativnih zahtjeva odjednom, osnivači i dioničari mogu minimizirati administrativno opterećenje povezano s tekućim procesom osnivanja, a najveći korak koji se izbjegava je upravo javni poziv za otkup dionica koji može trajati nekoliko vremenskih razdoblja ukoliko se ne prikupi željeni temeljni kapital u prvom navratu.⁵²

Ukratko, simultano osnivanje dioničkog društva nudi prednosti vezane uz operativnu učinkovitost, povjerenje investitora, smanjenu administrativnu kompleksnost i brži ulazak na tržište. Ovaj je pristup posebno prikladan kada osnivači i dioničari žele započeti s radom i kapitalizirati tržišne prilike bez značajnih odgoda.

3.1.3. Uloga osnivačkog akta i uplate temeljnog kapitala

Osnivački akt i temeljni kapital dvije su bitne komponente u postupku osnivanja dioničkog društva. Oni imaju ključnu ulogu u definiranju pravne i financijske strukture poduzeća. Osnivački akt ima ulogu u simultanom osnivanju dioničkog društva, jer formalizira osnivanje i definira osnovne karakteristike društva. Potpisivanje osnivačkog akta predstavlja ključni korak u postupku osnivanja i služi kao osnova za daljnje poslovanje društva. Također, uplata temeljnog kapitala od strane svih osnivača osigurava financijski temelj za početak poslovanja i pruža osnivačima sigurnost u vezi s poslovnom budućnosti.⁵³

Temeljni kapital predstavlja ukupnu vrijednost odobrenih dionica društva. Prilikom osnivanja dioničkog društva dioničari ulažu sredstva u društvo u zamjenu za vlasničke udjele. Ukupni temeljni kapital podijeljen je na pojedinačne dionice, svaka nominalne vrijednosti. Vlasnički udjeli dioničara određeni su brojem dionica koje posjeduju u odnosu na ukupan broj izdanih dionica.

⁵¹ BSHK, bez dat. Advantages of Establishing a Joint Stock Company

⁵² *Ibid.*

⁵³ Charkham, J., Simpson, A., (1999). *The Development of the Joint Stock Company*

3.2. Sukcesivno osnivanje dioničkog društva

Sukcesivno osnivanje dioničkog društva odnosi se na postupak osnivanja u kojem se temeljni kapital uplaćuje u više faza, sukcesivno tijekom vremena. Ovaj pristup pruža osnivačima fleksibilnost u rasporedu uplate kapitala i omogućuje im postupno uplaćivanje kapitala prema unaprijed definiranom rasporedu.⁵⁴ Potreba za razvojem ovog oblika osnivanja razvila se iz činjenice da osnivači pojedinih društava nerijetko trebaju veći kapital nego što su ga u mogućnosti pribaviti, pa će putem javnog poziva prikupiti vanjske ulagače.

Prvi korak kod ovog oblika osnivanja jednak je kao u simultanom procesu, a to se odnosi na usvajanje statuta. Sljedeći korak prilikom osnivanja bazira se na izradi izvješća te eventualnoj reviziji. Nakon toga slijedi faza upisa i uplata dionica koje se prospektom nude potencijalnim ulagačima (dioničarima). Transparentnost je jedan od ključnih čimbenika prilikom prikupljanja ulagača te kreditna institucija kod koje se obavlja upis dionica mora omogućiti razgledavanje statuta, izvješća o osnivanju te izvješće revizora. Rok za upis ne smije biti dulji od tri mjeseca od dana koji je prospektom definiran kao dan početka upisa, a vrši se na način da se potpisuju tri primjerka upisnice.⁵⁵ Jedan primjerak upisnice predaje se upisniku a dva su namijenjena za potrebe društva. Ako se dionica upisuje preko punomoćnika, upisnicama koje ostaju društvu treba priložiti i punomoć.⁵⁶ Kada je upis završen tj. smatra se uspješnim, osnivači se obvezuju da u roku od petnaest dana rasporede dionice osobama koje su ih upisale. Nakon toga, unutar dva mjeseca mora se održati osnivačka skupina te na njoj mora biti zastupljena većina dioničara. Na spomenutoj skupštini provjerava se jesu li sve dionice upisane, jesu li uneseni svi ulozi, utvrđuje se trošak osnivanja te se odabire prvi nadzorni odnosno upravni odbor.⁵⁷ Posljednji koraci sukcesivnog oblika osnivanja podrazumijevaju identične korake kao i simultano osnivanje te ukoliko su svi zakonski okviri ostvareni, društvo se smatra osnovanim.

3.2.1. Fleksibilnost i prilagodljivost u uplati temeljnog kapitala

Sukcesivno osnivanje daje osnivačima mogućnost da prilagode tempo uplate kapitala prema svojim financijskim mogućnostima i poslovnim planovima. Ovaj pristup omogućuje osnivačima da postupno ulažu kapital kako se njihovo poslovanje razvija i raste.

⁵⁴ Charkham, J., Simpson, A., (1999). *The Development of the Joint Stock Company*

⁵⁵ Horak H. i sur. (2016). Uvod u trgovačko pravo, str. 231

⁵⁶ Poslovni forum (bez dat.) Dioničko društvo

⁵⁷ Horak H. i sur. (2016). Uvod u trgovačko pravo, str. 231

Fleksibilnost i prilagodljivost u uplati temeljnog kapitala važni su aspekti koji društvu omogućuje privlačenje investitora te učinkovito upravljanje financijskom strukturom. Ovi se uvjeti općenito odnose na načine na koje dioničari mogu uplatiti sredstva za svoje upisane dionice, čineći to pogodnim i za društvo i za dioničare. Važno je napomenuti da fleksibilnost i prilagodljivost u uplati temeljnog kapitala treba definirati unutar pravnog okvira jurisdikcije u kojoj tvrtka posluje. Nadalje, uvjeti koji se odnose na uplatu temeljnog kapitala trebaju biti jasno navedeni u statutu društva i transparentno priopćeni potencijalnim i postojećim dioničarima.

3.2.2. Planiranje i raspored uplate kapitala u sukcesivnom osnivanju

Planiranje i raspored uplate kapitala pri sukcesivnom osnivanju dioničkog društva ključno je iz više razloga. Ovaj proces uključuje određivanje kada i kako će dioničari uložiti svoj kapital u društvo kroz niz faza. Pravilno planiranje i raspoređivanje osigurava da su financijske potrebe tvrtke zadovoljene, a njezin rast podržan na strukturiran i održiv način.

Sukcesivno osnivanje zahtijeva pažljivo planiranje rasporeda uplate kapitala kako bi se osigurala stabilnost financijskog poslovanja društva. Osnivači trebaju jasno definirati uvjete i rokove za uplatu kapitala kako bi osigurali kontinuirano financiranje tvrtke.

3.2.3. Prednosti i mogućnosti sukcesivnog osnivanja

Sukcesivno osnivanje može biti korisno kada osnivači žele prilagoditi tempo uplate kapitala, posebno u situacijama kada je potrebno vrijeme za prikupljanje sredstava ili kada postoji potreba za razdobljem pripreme prije formalnog osnivanja društva.⁵⁸ Ovaj pristup omogućuje osnivačima da postupno grade kapital i financijsku stabilnost društva.

Sukcesivno osnivanje pruža fleksibilnost za skaliranje poslovanja društva i kapitalne baze kao odgovor na potražnju tržišta i rast poslovanja. Kako društvo dokazuje svoju održivost, mogu se prikupiti dodatna sredstva za proširenje poslovanja. Ujedno, prikazani napretkom i rastom dokazuje svoj koncept prije angažiranja većih iznosa kapitala i privlačenja velikih investitora. To u konačnici olakšava privlačenje investitora i osigurava dodatne krugove financiranja.⁵⁹

⁵⁸ Charkham, J., Simpson, A., (1999). *The Development of the Joint Stock Company*

⁵⁹ Schmitthoff, M., (1939). *The Origin of the Joint-Stock Company*.

Sukcesivan oblik osnivanja omogućuje manji početni kapitalni zahtjev za osnivače. Uz uložene uloge koji zadovoljavaju određeni prag, putem javnog poziva prikupljaju se iznosi od drugih ulagača i time se postiže puni kapacitet temeljnog kapitala koji je bio predviđen. To može biti posebno korisno za poduzetnike ili osnivače koji žele započeti s manjim ulaganjem i postupno povećavati resurse društva kako ono raste. Jedan od benefita je i smanjeni financijski rizik. Budući da je početno ulaganje manje, financijski rizik za osnivače i dioničare relativno je manji tijekom ranih faza postojanja društva. Kod ovakvog oblika osnivanja osnivači mogu koristiti početne faze za testiranje svog poslovnog modela, provjeru pretpostavki i pročišćavanje svog pristupa prije nego što ulože više resursa.⁶⁰ U konačnici nekim osnivačima je potrebno dodatno vrijeme u kojem mogu detaljnije analizirati zamišljenu ideju dioničkog društva i učiniti eventualne promjene prije samog pokretanja društva tj. za vrijeme prikupljanja temeljnog kapitala.

Ukratko, sukcesivno osnivanje dioničkog društva nudi prednosti kao duže vrijeme početnog ulaganja, fleksibilnost u kapitalnoj ekspanziji, postupni rast, smanjeni financijski rizik i mogućnost prilagodbe tržišnim uvjetima. Ovaj je pristup posebno prikladan kada osnivači žele postupno graditi svoje društvo, učiti iz ranih iskustava i uskladiti raspodjelu resursa sa svojom putanjom rasta.

⁶⁰ BSHK, bez dat. Advantages of Establishing a Joint Stock Company

4. Analiza prednosti i nedostataka simultanog i sukcesivnog osnivanja

Simultano osnivanje i sukcesivno osnivanje dioničkog društva predstavljaju dva pristupa procesu osnivanja koja imaju svoje prednosti i nedostatke. Razumijevanje tih razlika ključno je za osnivače i investitore koji se suočavaju s izborom odgovarajućeg načina osnivanja.⁶¹ Iako je već spomenuto u radu, ovdje se nalazi pregled najvažnijih razlika i komparativna analiza spomenutih oblika osnivanja dioničkog društva.

Simultano osnivanje dioničkog društva odnosi se na postupak osnivanja u kojem se svi osnivači udružuju kako bi zajednički izvršili uplatu temeljnog kapitala i formalno osnovali društvo. Ovaj pristup ima nekoliko benefita. Prvo, omogućuje brzo osnivanje društva jer se svi koraci izvršavaju istovremeno te se preskaču određeni koraci koji se moraju zadovoljiti kod sukcesivnog oblika osnivanja. Osnivači mogu zajedno donijeti sve odluke vezane uz osnivanje i uskladiti svoje interese. Također, postizanje konsenzusa među osnivačima može rezultirati snažnim timskim duhom i međusobnim povjerenjem, što može olakšati buduće upravljanje i rast društva. Međutim, simultano osnivanje također ima svoje nedostatke. Jedan od glavnih izazova je koordinacija svih osnivača i njihovih financijskih sredstava kako bi se osigurala istovremena uplata temeljnog kapitala. Veći su početni troškovi tj. osnivači moraju imati značajnu financijsku snagu kako bi prikupili željeni temeljni kapital te kako bi se svi pravni aspekti zadovoljili prije upisivanja društva u sudski registar. Osim toga, u slučaju da neki od osnivača odustanu od osnivanja ili ne ispunjavaju svoje obveze, to može dovesti do poteškoća u završetku postupka osnivanja i potencijalnih pravnih i financijskih problema.⁶² Kao potencijalni problem ovog načina osnivanja može biti i intenzivna alokacija resursa potrebna tijekom simultane faze osnivanja. Ona može odvratiti pozornost i resurse od drugih kritičnih poslovnih aktivnosti, potencijalno utječući na operativnu učinkovitost.⁶³

Simultani oblik osnivanja nudi prednosti kao što su brži ulazak na tržište i jasna struktura, no on također predstavlja izazove kao što su viši početni troškovi, složenost, ograničena fleksibilnost i potencijal za nepredviđene probleme. Pažljivo razmatranje ovih nedostataka ključno je pri odlučivanju o odgovarajućem pristupu za osnivanje dioničkog društva.

⁶¹ CFI Team (2020). Joint-Stock Company – Overview

⁶² Schmitthoff, M., (1939). *The Origin of the Joint-Stock Company*.

⁶³ Sawaryn (2023). Advantages and disadvantages of the joint-stock company

Sukcesivno osnivanje dioničkog društva odnosi se na postupak osnivanja u kojem se temeljni kapital uplaćuje u više faza, odnosno sukcesivno tijekom vremena. Ovaj pristup ima svoje prednosti. Prvo, omogućuje osnivačima fleksibilnost u uplati temeljnog kapitala, posebno ako nemaju odmah na raspolaganju potpuni iznos. Također, sukcesivno osnivanje može olakšati praćenje financijskih obveza i pružiti osnivačima veću kontrolu nad rasporedom uplata. Međutim, sukcesivno osnivanje također ima svoje nedostatke. Postupak osnivanja može se produžiti tijekom dužeg vremenskog razdoblja, što može utjecati na brzinu kojom društvo može započeti s poslovanjem. Osim toga, sukcesivno osnivanje može dovesti do fragmentacije vlasničke strukture i otežati donošenje odluka koje zahtijevaju konsenzus svih osnivača⁶⁴. S druge strane sukcesivan oblik osnivanja nosi određene nedostatke i potencijalne poteškoće. Složenost procesa prikupljanja temeljnog kapitala može biti problematičan za neka društva ukoliko se ne javi zadovoljavajući broj dioničara. Važnost kvalitetnog programa i korigiranja cijena dionica s brojem dionica zadatak je koji leži u rukama osnivača te atraktivnost plana koji mora privući investitore. Nešto veći broj koraka kod osnivanja u odnosu na simultano osnivanje može predstavljati problem, a posebno vezan uz vremenske okvire. Kao nedostatak se definitivno može okarakterizirati duži proces osnivanja koji za sobom nosi neke potencijalne posljedice. Jedna od njih je odgođeni ulazak na tržište, a vrijeme potrebno za dovršetak svih potrebnih procesa može rezultirati propuštenim poslovnim prilikama.⁶⁵ U praksi se često ističe pritisak na menadžment kao nedostatak. Naime dioničari očekuju trenutne rezultate i povrat zbog sveobuhvatne prirode procesa osnivanja. To može stvoriti pritisak na menadžment društva da brzo postigne rezultate. Na to se nadovezuje i ne usklađenost dioničara. Oni možda nemaju potpuno usklađena očekivanja ili jasno razumijevanje smjera društva što potencijalno dovodi do sukoba ili nesporazuma.

U nastavku rada nalazi se tablični prikaz temeljnih razlika simultanog i sukcesivnog oblika osnivanja prema unaprijed definiranim čimbenicima.

⁶⁴ Schmitthoff, M., (1939). *The Origin of the Joint-Stock Company*.

⁶⁵ Sawaryn (2023). Advantages and disadvantages of the joint-stock company

Čimbenici	Simultano	Sukcesivno
Vremenski okvir	Brže uspostavljanje odnosa i manji broj koraka osnivanja	Duže vrijeme od pokretanja do upisivanja u sudski registar, veći broj koraka i administracije
Temeljni kapital	Prikuplja se od osnivača	Prikuplja se od osnivača, ali i potencijalnih dioničara
Složenost procesa	Jednostavniji proces s manje koraka i administracije	Složeniji proces koji zahtijeva vrijeme i određenu količinu administracije
Fleksibilnost	Smanjenja fleksibilnost zbog kraćeg vremena osnivanja te nemogućnosti praćenja osnivanja od faze do faze	Veća fleksibilnost jer se radi faza po faza te je duže vrijeme osnivanja koje omogućuje promjene
Brzina do tržišta	Brzi ulazak na tržište i potencijalno korištenje konkurentske prednosti zbog brzine	Može rezultirati sporijim ulaskom na tržište zbog postepenog razvoja
Rizik	Rizik nose osnivači tj. oni koji su uplatili temeljni kapital	Veći broj ulagača (dioničara) pa se rizik recipročno smanjuje

Tablica 3 - tablični prikaz razlika (Izvor: izrada autora prema Prasanna 2022.)

Uzimajući u obzir prednosti i nedostatke, osnivači dioničkog društva trebaju pažljivo razmotriti svoje specifične potrebe, ciljeve i resurse pri odabiru između simultanog i sukcesivnog načina osnivanja. Odluka o odabiru odgovarajućeg pristupa ovisi o brojnim čimbenicima, kao što su financijska sposobnost osnivača, brzina kojom žele započeti s poslovanjem, potreba za fleksibilnošću i kontinuiranom kontrolom nad uplatom kapitala. Potrebno je istaknuti da su se u praksi oba modela pokazala kao zadovoljavajuća i dokazano su uspješna. Naglasak se stavlja na osnivače te se njima prepušta potpuna sloboda izbora oblika osnivanja kojeg žele koristiti. Iz njima poznatih razloga, odlučuju se na model kojeg smatraju da je bliži njihovim očekivanjima i resursima vremena i iskustva kojeg žele primijeniti.

5. Zakonski okvir za simultano i sukcesivno osnivanje dioničkog društva

Zakonski okvir za osnivanje dioničkih društava u Republici Hrvatskoj reguliran je Zakonom o trgovačkim društvima. Ovaj zakon sadrži relevantne odredbe koje se odnose na simultano i sukcesivno osnivanje, definirajući uvjete, postupke i formalnosti koje osnivači trebaju slijediti pri pokretanju svojih društava.

Upis u sudski registar igra ključnu ulogu u formalizaciji osnivanja dioničkog društva bez obzira na odabrani pristup, odnosno simultano ili sukcesivno osnivanje.

Kod simultanog osnivanja, postupak upisa u sudski registar započinje nakon što su ispunjeni svi uvjeti za osnivanje dioničkog društva. Prisutnost svih osnivača na osnivačkoj skupštini je ključna jer se tada donose odluke o statutu društva i izboru organa upravljanja. Nakon toga, izvršava se uplata temeljnog kapitala kako bi se osigurala financijska osnova društva. Nakon što su formalnosti ispunjene, osnivači podnose zahtjev za upis dioničkog društva u sudski registar. Sudski registar provjerava valjanost dokumentacije i kada se utvrdi da su svi uvjeti ispunjeni, društvo se službeno registrira i stječe pravnu osobnost. Ovaj postupak osigurava brz i efikasan početak poslovanja.

Kod sukcesivnog osnivanja, osnivanje dioničkog društva odvija se fazno, s postupnim uplaćivanjem temeljnog kapitala. Prvi korak je izrada osnivačkog akta koji služi kao pravna osnova za društvo i određuje uvjete uplate kapitala. U prvoj fazi osnivanja, osnivači uplaćuju dio temeljnog kapitala koji je propisan osnivačkim aktom. Nakon provedenih formalnosti u ovoj fazi, podnosi se zahtjev za privremeni upis u sudski registar kako bi se stekao status privremenog društva. Sukcesivno osnivanje omogućuje osnivačima fleksibilnost u smislu rasporeda uplate kapitala, prilagođavanje poslovnim potrebama i financijskim mogućnostima. Nakon što je ostvaren potpuni upis temeljnog kapitala, društvo postaje potpuno osnovano i dobiva puni pravni status.

U oba pristupa, upis u sudski registar je ključan korak jer potvrđuje pravnu osobnost društva i omogućuje mu pristup tržištu i poslovanje u skladu s važećim zakonima i propisima. Osnivači trebaju pažljivo pratiti zakonske odredbe i zahtjeve za upis kako bi osigurali uspješno osnivanje dioničkog društva i započeli poslovanje na pravno valjan način.

6. Primjeri iz prakse u Republici Hrvatskoj i njihova analiza

U Republici Hrvatskoj postoje primjeri dioničkih društava koja su osnovana putem simultanog i sukcesivnog osnivanja.

Hrvatski Telekom d.d. vodeća je tvrtka za pružanje telekomunikacijskih usluga u Republici Hrvatskoj. Od osnivanja 1998. do danas, Hrvatski Telekom predvodi tržište telekomunikacijskih usluga zbog dugogodišnje tradicije ulaganja u unapređenje poslovanja te pružanja kvalitetnih usluga.⁶⁶

Slika 4 - Logotip Hrvatskog Telekoma d.d. (Izvor: <https://www.t.ht.hr/>)

Pliva je farmaceutsko dioničko društvo koje je osnovano 1921. godine u Zagrebu simultanim osnivanjem. Pliva je započela kao mala tvrtka s fokusom na proizvodnju generičkih lijekova, a kasnije je postala jedna od najvećih farmaceutskih tvrtki u regiji. Pliva je ostvarila značajan uspjeh na međunarodnom tržištu i kasnije je prodana strateškom partneru.⁶⁷

Slika 5 - Logotip farmaceutske tvrtke Pliva (Izvor: <https://www.pliva.hr/>)

⁶⁶ Hrvatski Telekom, bez dat, Godišnje izvješće za 2022.,

⁶⁷ HANFA, bez dat. Preuzimanja dioničkih društava

Podravka je jedno od najpoznatijih prehrambenih dioničkih društava u Republici Hrvatskoj. Osnovana je 1947. godine sukcesivnim osnivanjem. Specifičnost osnivanja Podravke bila je u kontekstu obnove i razvoja prehrambene industrije u Hrvatskoj nakon Drugog svjetskog rata. Podravka je postigla uspjeh kao vodeći proizvođač hrane u regiji, a kasnije je proširila svoje poslovanje na međunarodno tržište.⁶⁸

Slika 6 - Logotip prehrambenog poduzeća Podravka (Izvor: <https://www.podravka.hr/>)

Atlantic Grupa je primjer sukcesivnog osnivanja dioničkog društva. Osnovana je 1991. godine kao mala tvrtka za proizvodnju i distribuciju kave. Kroz godine je postupno povećavala temeljni kapital i širila svoje poslovanje na različite sektore, uključujući prehrambenu industriju, farmaceutsku industriju, kozmetiku i distribuciju. Atlantic Grupa je postala jedan od najvećih poslovnih sustava u regiji, s jakom prisutnošću na domaćem i međunarodnom tržištu.

Slika 7 - Logotip multinacionalne kompanije Atlantic Grupa (Izvor: <https://www.atlanticgrupa.com/hr/>)

⁶⁸ HANFA, bez dat. Preuzimanja dioničkih društava

Ovi primjeri su značajni jer predstavljaju uspješne tvrtke koje su ostvarile značajan utjecaj na hrvatskom i globalnom tržištu.

Hrvatski Telekom je osnovan simultanim osnivanjem kao inovativna tvrtka na području pružanja telekomunikacijskih usluga. Konstantnim radom, specijalizacijom te modernizacijom, Hrvatski Telekom predvodi tržište u pružanju telekomunikacijskih usluga na području Republike Hrvatske. Stalnim napredovanjem i ulaganjem u poslovanje, Hrvatski Telekom je tokom godina vršio proces privatizacije, kao što je i preuzeo vlasništva mnogih društava, a sa ciljem daljnje napredovanja i zauzimanja glavne pozicije na tržištu telekomunikacijskih usluga.⁶⁹

Pliva, farmaceutska tvrtka, također je osnovana simultanim osnivanjem. Njihovo stručno znanje i fokus na istraživanje, razvoj i proizvodnju lijekova doprinijeli su njihovom uspjehu. Pliva je postala poznata po svojoj inovativnosti i kvaliteti svojih proizvoda, te je ostvarila značajan utjecaj na farmaceutsku industriju.⁷⁰

Atlantic Grupa i Podravka, s druge strane, osnovane su sukcesivnim osnivanjem. Atlantic Grupa je prisutna u prehrambenoj industriji i širem sektoru potrošačke robe, dok je Podravka poznata po prehrambenim proizvodima. Oba dionička društva su postupno izgradila svoje poslovanje i postigla značajan rast kroz godine. Ova dva primjera pokazuju da sukcesivno osnivanje omogućuje postupno razvijanje kapitala i proširenje poslovanja.⁷¹

Zaključno, analizirajući primjere Hrvatskog Telekoma, Plive, Atlantic Grupe i Podravke, može se primijetiti da i simultano i sukcesivno osnivanje mogu donijeti uspjeh. Važno je razumjeti kontekst i specifičnosti svakog dioničkog društva te prilagoditi pristup osnivanju prema njihovim potrebama. Osnivanje dioničkih društava igra ključnu ulogu u stvaranju uspješnih poslovnih entiteta i potrebno je pažljivo razmotriti prednosti i nedostatke svakog načina osnivanja kako bi se donijele informirane odluke.

⁶⁹ Hrvatski Telekom, bez dat, About Us,

⁷⁰ HANFA, bez dat. Preuzimanja dioničkih društava

⁷¹ *Ibid.*

7. Zaključak

U svijetu poslovanja i korporativnog upravljanja, izbor između simultanog i sukcesivnog osnivanja dioničkog društva označava ključnu odluku koja oblikuje putanju društva od samog početka. Svaki pristup donosi svoj jedinstveni niz prednosti i izazova, nudeći osnivačima i dioničarima različite putove za ostvarenje njihovih poslovnih težnji.

Simultano osnivanje, karakterizirano svojom brzom i sveobuhvatnom prirodom, obećava brži ulazak na tržište s dobro definiranom strukturom, jasnim upravljanjem i sveobuhvatnim operativnim okvirom. Iako je ovaj pristup namijenjen onima koji žele brzo iskoristiti prilike, zahtijeva preciznu koordinaciju, značajna početna ulaganja i ograničenu fleksibilnost za prilagodbu kako se posao razvija. Privlačnost brze prisutnosti na tržištu mora se pažljivo odvagati u odnosu na složenost i potencijalne rizike svojstvene ovom ubrzanom procesu.

S druge strane, sukcesivno osnivanje obuhvaća odmjerenu evoluciju, omogućujući društvu da se postupno razvija, usklađujući svoj rast s dostupnim resursima i povratnim informacijama tržišta. Ovaj pristup podržava početno ulaganje koje se može prikupiti od više zainteresiranih ulagača, omogućujući osnivačima da testiraju koncepte, potvrde strategije i uče iz ranih iskustava prije nego što potpuno angažiraju resurse. Međutim, ovaj strpljivi razvoj dolazi s izazovom upravljanja inkrementalnim rastom, usklađivanjem očekivanja dioničara i potencijalom za sporiji ulazak na tržište.

U velikom spektru poslovnih strategija, simultano i sukcesivno osnivanje omogućuju osnivačima izbor koji se temelji na njihovim osobnim čimbenicima koje nastoje zadovoljiti. Prvi nudi brzinu, dok drugi nudi nešto veću prilagodljivost i vrijeme. Odluka ovisi o mnoštvu čimbenika, uključujući financijsku sposobnost, sklonost riziku, tržišne uvjete i dugoročnu viziju. Dok se osnivači bore s ovim izborom, najvažnije je prepoznati da ne postoji univerzalni odgovor. Umjesto toga, nijansirana procjena ciljeva, resursa i šireg poslovnog okruženja će osvijetliti optimalni put.

U konačnici, osnivanje dioničkog društva odjekuje kroz prizmu povezanog rizika, nagrade, inovacije, tradicije te trenutnog stanja nasuprot dugoročne vizije. Koji god put će osnivači odabrati, strateško usklađivanje, marljivo planiranje i promišljena izvedba će usmjeriti društvo prema njegovom odredištu.

Popis literature

1. Barbić, J., Čolaković, E., Parać, B., Šaban, J., (2006). Nadzorni odbori, vodič kroz sustav korporativnog upravljanja, Zagreb
2. BSHK, bez dat. *Advantages of Establishing a Joint Stock Company*, preuzeto 08.08.2023. s <https://bshkhatip.com/en/advantages-of-establishing-a-joint-stock-company/>
3. Ceronja, P.; Petrović, S. (2010.) Osnove prava društava, Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet, Zagreb
4. CFI Team (2020). Joint-Stock Company - Overview, How It Works, Benefits, preuzeto 14.08.2023. s <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/management/joint-stock-company/>
5. Charkham, J., Simpson, A., (1999). The Development of the Joint Stock Company, in: Charkham, J., Simpson, A. (Eds.), *Fair Shares: The Future of Shareholder Power and Responsibility*. Oxford University Press, preuzeto 10.08.2023. s <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198292142.003.0005>
6. E – građani gov.hr, bez dat. Osnivanje društva , preuzeto 13.08.2023. s <https://gov.hr/hr/osnivanje-drustva/1358>
7. EDUCBA (2023). *Advantages and Disadvantages of a Joint Stock Company*, preuzeto 08.08.2023. s <https://www.educba.com/advantages-and-disadvantages-of-a-joint-stock-company/>
8. HANFA, bez dat. Preuzimanja dioničkih društava, preuzeto 13.08.2023. s <https://www.hanfa.hr/trziste-kapital/preuzimanja-dionickih-drustava/>
9. Horak H. i sur. (2016). Uvod u trgovačko pravo, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb
10. Horak, H., Dumančić, K., Modeli korporativnog upravljanja s posebnim osvrtom na rješenja u Italiji i Francuskoj, Pravo i porezi DODAJ IZDAVAČA I GODINU
11. Hrvatska gospodarska komora, (2020). Kako započeti poduzetničku djelatnost, preuzeto 14.08.2023. s <https://www.hqk.hr/documents/kako-zapoceti-poduzetnicku-djelatnost20205ef5eebf1e53c.pdf>
12. Hrvatski Telekom, bez dat, About Us, preuzeto 31.08.2023. s <https://www.t.ht.hr/en/about-us/profile>
13. Mešić Batinović, I. (2020). Osnivanje dioničkog društva, Dubrovnik: Sveučilište u Dubrovniku. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:155:791979>
14. Poslovni forum, (bez dat.) Dioničko društvo, preuzeto 06.08.2023. s http://www.poslovniforum.hr/info/dionicko_drustvo_1.asp

15. Prasanna (2022). *Advantages And Disadvantages Of Joint Stock Company | Definition, Features, Advantages and Disadvantages*, preuzeto 10.08.2023. s <https://www.aplustopper.com/advantages-and-disadvantages-of-joint-stock-company/>
16. Sawaryn (2023). *Advantages and disadvantages of the joint-stock company*, preuzeto 10.08.2023 s <https://sawaryn.com/en/publications/advantages-and-disadvantages-of-the-joint-stock-company/>
17. Schmitthoff, M., (1939). *The Origin of the Joint-Stock Company*. *The University of Toronto Law Journal* 3, 7496. preuzeto 11.08.2023. s <https://doi.org/10.2307/824598>
18. Zakon o trgovačkim društvima, pročišćeni tekst zakona (NN 34/22, 114/22, 18/23), preuzeto 06.08.2023. s <https://www.zakon.hr/z/546/Zakon-o-trgova%C4%8Dkim-dru%C5%A1tvima>

Popis slika

Slika 1 - ustrojstvo dioničkog društva (Izvor: izrada autora prema ZTD)	5
Slika 2 - načini osnivanja dioničkog društva (Izvor: izrada autora prema Schmitthoff, M)	15
Slika 3 - tablični prikaz razlika (Izvor: izrada autora prema Prasanna 2022.).....	23
Slika 4 - Logotip Hrvatskog Telekom d.d. (Izvor: https://www.t.ht.hr/)	25
Slika 5 - Logotip farmaceutske tvrtke Pliva (Izvor: https://www.pliva.hr/)	25
Slika 6 - Logotip prehrambenog poduzeća Podravka (Izvor: https://www.podravka.hr/)	26
Slika 7 - Logotip multinacionalne kompanije Atlantic Grupa (Izvor: https://www.atlanticgrupa.com/hr/)	26